

Simpozij »Ob 100. obletnici rojstva Louisa Adamiča – Intelektualci v diaspori«

Bernardin (Portorož), 2.–4. september 1998

Od 2. do 4. septembra je v Bernardinu (Portorož) potekal mednarodni simpozij na temo »Ob 100. obletnici rojstva Louisa Adamiča – Intelektualci v diaspori«. Priredil ga je Inštitut za slovensko izseljenstvo Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Udeležilo pa se ga je okrog trideset strokovnjakov tako iz Slovenije kot iz tujine, iz raznih evropskih držav (iz Italije, Avstrije, Jugoslavije, Madžarske, Poljske, Rusije in Velike Britanije) ter iz ZDA in Kanade.

Posvečen stoletnici rojstva ameriškega pisatelja slovenskega porekla Louisa Adamiča, se je simpozij začel z nizom prispevkov, ki so obravnavali različne vidike njegovega življenja in dela.

Mirko Jurak, Majda Kodrič in Mihael Kuzmič so na podlagi pisemskih virov osvetlili Adamičeve stike s posameznimi izobraženci in javnimi delavci v okviru slovenske etnične skupnosti v ZDA. Adamičeva korespondenca s sorodnikom v domovini pa je bila prikazana v prispevku njegovega nečaka Tineta Kurenta. Ob tem je Rozina Švent podala svoje razmišljanje o pomenu osebnih pisem in dnevnikov pri predstavitvi celostne podobe umetnika.

Janja Žitnik je v svojem prispevku poudarila različne vplive slovenskih korenin in ameriškega okolja na Adamičevo večplastno osebnost. Matjaž Klemenčič in Imre Szilágyi sta s primerjalnim pristopom obravnavala njegova stališča o narodnem vprašanju v širšem okviru razvoja narodne misli v emigraciji. Jože Velikonja je osvetlil Adamičeve vezi z ameriško italijanskimi kulturnimi in javnimi delavci pri njegovem delovanju v prid kulturnemu pluralizmu v ameriški družbi.

Udeleženci simpozija so tudi počastili spomin lani umrlega literarnega zgodovinarja Henryja Christiana, pionirskega in zavzetega proučevalca Adamičeve zapuščine na univerzi Princeton v New Jerseyu ter sploh vodilnega ameriškega raziskovalca njegove osebnosti in dela.

Širša tematika vloge intelektualcev v diaspori je bila v ostalih prispevkih razvita v več smeri. Uvodoma je Marina Lukšič-Hacin podala razmišljanje o pojmu »intelektualec«, posebej na osnovi številnih razprav na to temo, nastalih v slovenskih kulturnih krogih od konca osemdesetih let dalje. Zatem se je Marjan Drnovšek zaustavil ob odnosu slovenskih intelektualcev v domovini do izseljenstva. Vprašanje razpetosti med izvorno domovino in priseljskim okoljem so svoje prispevke namenili Lev Detela, izhajajoč iz razprav zdmskih intelektualcev po drugi svetovni vojni, Nives Sulič-Dular ob primeru ameriške Slovenke tretje generacije in Ifigenija Simonović na podlagi svojih osebnih izkušenj. Irene Mislej, Zvone Žigon, Igor Maver in Breda Čebulj-Sajko pa so predstavili dejavnost posameznih slovenskih intelektualcev v Južni Ameriki, ZDA in Avstraliji.

Izmed tujih strokovnjakov, ki so sodelovali na simpoziju, so Gordon Skilling, Edward Mozejko in Jan Lencznarowicz v svojih prispevkih prikazali vlogo intelektualcev v okviru češke, slovaške in poljske politične emigracije po drugi svetovni vojni. Andrea Panaccione in Jevgenij Firsov sta obravnavala delovanje ruskih političnih pregnancev po oktobrski revoluciji. Halina Florkowska-Frančič pa je predstavila dejavnost poljskega pisatelja Zygmunta Milkowskega med poljskimi izseljenci v Evropi in v stiku s poljsko etnično skupnostjo v Ameriki.

Ob vlogi srbskih intelektualcev v tujini sta se zaustavila Mirjana Pavlović s predstavitvijo večplastnega lika znanstvenika Mihajla Pupina ter Dušan Drljača s prispevkom o srbskih intelektualcih v sosednjih državah Madžarski in Romuniji.

Tematiko simpozija je dopolnilo še nekaj prispevkov, namenjenih stikom med slovenskimi ter drugimi srednje- in vzhodnoevropskimi kulturnimi krogi. Tako se je Vasilij Melik zaustavil ob Mihaelu Hermannu in Petru Kozlerju kot dveh politikih in intelektualcih nemškega izvora, ki sta delovala v slovenskem okolju. V prispevku Iskre Čurkine je bila prikazana dejavnost rusofilske usmerjenega slovenskega liberalca Davorina Hostnika med njegovim bivanjem v Rusiji. Irena Gantar Godina je predstavila vlogo češkega kulturnika in publicista Jana Lega pri pospeševanju odnosov med češkim in slovenskim kulturnim okoljem ter pri spodbujanju slovenskega narodno-buditeljskega dela sploh.

V teku simpozija so predvsem prispevki o Louisu Adamiču pa tudi druge obravnavane teme spodbudili živahne razprave. K temu sta pripomogla tudi večdisciplinarnost in mednarodni značaj simpozija, dve bistveni značilnosti mnogih strokovnih srečanj na izseljensko tematiko.